Eskilstuna-kuriren 10 febr. 1943. Beredskapsstopp

Vardagstryck

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Eskilstuna-Kuriren 10 febr. 1943

Beredskapsstopp.

När statsministern vid remissdebatten tillkännagav den order om motstånd till varje pris, som från överbefälhavaren utgått till militären, väckte detta den kanske starkaste genklang, som någonsin förekommit omkring våra neutralitetsproblem. Hr Per Albin Hansson hade också haft detta på känn och därför sparat meddelandet — som eljest kunde ha lämnats mycket tidigare — till ett tillfälle, då det kunde inkasseras som en politisk tillgång. En sådan föraktar man ju inte, även om man är en stor statsman. Att inge folket en känsla av att man besitter den största klokhet och behärskas av den högsta form av mod, ger förvisso en söt smak i mun. För att lyckan sedan skall vara fullständig återstår det blott att hoppas, att menige man icke skall vara enfaldig nog att syssla med jämförelser eller verkställa reflexioner på sidan om de officiellt uppdragna trossatserna.

Den förnämsta av dessa går som bekant ut på, att vår neutralitetspolitik och vår beredskap i alla avseenden äro de bästa tänkbara. Denna trossats är nära förbunden med mästerlotsmyten och föreställningen om folket som en under alla förhållanden blint troende och oreserverat lydig massa. Visserligen leva vi i en demokrati, men därmed menas att det är regeringen, som tillhandahåller det mått av demokrati, som d e n finner att folket kan vara i behov av. Vad därutöver är, det är i verklig mening av ondo. Ser man på förhållandena, sådana de äro, finner man att folket i neutralitetens och demokratiens Sverige av i dag icke har mycket att säga till om. Någon opinionsbildande makt tillåtas medborgarna icke längre att vara. Regeringen och de institutioner, den behärskar, äro mycket ivriga att hålla dem inom så snäva gränser som möjligt. Uttala de sig på ett sätt, som icke tilltalar de maktägande, nedtystas de. Någon opinionsvind tillåtes under inga förhållanden att slippa lös. Vi ha visserligen ingen officiell censur, men de, som styra, ha andra effektiva verktyg till sitt förfogande. De kunna beslagta och åtala, stundom göra båda delarna i ett sammanhang, och de kunna på många andra vägar stoppa sådana yttringar av den folkliga beredskapen, som, oavsett hur äkta och sakligt berättigade dessa än kunna vara, icke tilltala dem.

Det senaste exemplet på dylikt opinions- och beredskapsstopp kommer från Göteborg. Folkpartiet därstädes riktade, såsom Eskilstuna-Kuriren förut meddelat, för några dagar sedan en vädjan till regeringen att inställa permittenttrafiken och vapentransporterna till Norge, att upphöra med livsmedelsimporten från detta land, att återställa diplomatiska förbindelser med norska Londonregeringen samt att tillförsäkra norska medborgare i Sverige samma ställning som medborgare från andra nordiska länder Uttalandet tillställdes Tidningarnas Telegrambyrå, men denna vägrade att distribuera det. Som skäl härför anfördes att det rörde sig om ett uttalande av en l o k a l politisk organisation i en o m s t r i d d fråga samt att formuleringen i vissa delar vore olämplig.

Naturligtvis är allt detta rena förevändningen. Regeringen har helt enkelt icke vågat visa folket hur opinionen på vissa håll i landet ser på de aktuella spörsmålen. Och så har den sökt rädda sig genom att tillgripa undertryckning. Förfaringssättet är lika typiskt som betänkligt. Det säger sig självt att om allmänheten behandlas på detta sätt, kommer den antingen, förr eller senare, att på det sätt, vartill den finner sig tvingad, spränga alla fördämningar och hinder eller också kommer den att helt enkelt avstå från att ha en egen mening. I båda fallen kommer regeringen att bli isolerad och förlora kontakten. Att en dylik utveckling icke kan vara till gagn, säger sig självt. Redan den omständigheten, att det blir uppenbarat att rädslan är så stor, som den i detta och många andra fall visat sig vara, är ägnat att rubba tilliten till regeringens både fasthet och omdöme. När den icke vågar låta landet veta, vad en genom tiderna så högt aktad medborgargrupp som Göteborgs liberaler tänker i högaktuella dagsfrågor — ty om sådana är det ju fråga — så är det utan tvivel något fel på själva inställningen. Neutralitetsregeringen håller på att bli sitt eget ändamål, där den sitter i sitt höga torn och ser ned på det fåkunniga folket. Att den för demokratiens alla vackra fraser på sina läppar gör icke bilden vackrare. Och tänker man på, att alltjämt den stund, då den kan behöva folkets obetingade och tillitsfulla uppslutning, när som helst kan vara över oss, så blir man uppriktigt sagt rädd. Det är inte till en ledning, som bara går omkring och hyssjar, som folket kommer att lyssna, om det verkligen gäller. Det kommer likaledes att känna en stark motvilja mot att sluta upp omkring den samling män, som ideligen genom allehanda ingrepp grovt utmanat den allmänna opinionen och underkänt dess omdöme. Det måste finnas något fundamentalt fel någonstans, när en stor samling allmänt aktade medborgare i rikets andra stad icke tillåtes för landet framlägga sin mening. De, som vore närmast till att observera ett dylikt sakernas tillstånd, äro liberalerna i regeringen. Men de ha ju sedan länge skrivit på sin dörr: "I som här inträden, låten hoppet fara!" De ha också blivit bönhörda. Folkpartistiska partivänner räkna kanske fortfarande med dem, liberalt tänkande medborgare icke. Såsom förvaltare av det liberala arvet ha de försummat sina plikter så grundligt som gärna kan tänkas. Den tid, som till deras egen och många andras häpnad kommer att bekräfta detta, är sannolikt icke längre så långt borta.

Regeringens beredskapsstopp gent emot den allmänna opinionen och dess uppriktiga strävan att hålla sig vaken tar sig snart sagt dagligen de mest beklämmande uttryck. Nyligen offentliggjorde en veckotidning en karta, som ur allmän beredskapssynpunkt var något av det på samma gång mest alarmerande och värdefulla, som publicerats. Men numret beslagtogs. Folket fick icke se faran. När samma tidning som bilaga utgav en instruktiv samling av de bilder från händelserna i Norge som den tidigare publicerat, så vägrade Pressbyrån att distribuera den, under anförande av att den vore av politisk karaktär. Det är alltså fortfarande förbjudet för den svenska opinionen att öka sina kunskaper om händelserna i Quislings och Terbovens Norge. Men det är icke förbjudet för byrån ifråga att sprida de utpräglat politiskt betonade tyska bildtidningarna. När det gäller dem äro vi faktiskt neutrala! Men icke då fråga blir om vad som sker i Norge. Då åberopa vi genast en neutralitet, som vi icke upprätthålla.

Allt detta måste till sist undergräva folkets tillit till allvaret i vår beredskap. Skillnaden mellan liv och lära är för stor. Sitt mest skrämmande uttryck har den fått uti, att en man, som ingenting högre önskat än att tjäna sitt land, dess frihet och rättskultur och därför pekat på det anryckande barbariet, ställts inför domstol och dömts till långvarigt fängelsestraff. Regeringen kan väl ändå inte vara toltalt renons på insikt om vilken ödeläggande verkan dess olika ingrepp mot beredskapsviljan ha. Men då detta icke kan förutsättas vara fallet, vari bottna då de missförhållanden, som äro för handen och vilka hota att med allmän olust lamslå den folkopinion, som allvarligt strävar att hålla sig frisk och handlingsduglig? Är förklaringen att söka i politisk högfärd, i ett på djupet spirande förakt för demokratien, i en fullständig okunnighet om de psykologiska lagarna eller i både det ena och det andra?

De, som så önska, kunna verkställa specialprenumeration på Eskilstuna-Kuriren till ett pris av 1 kr. Härför erhålles tio sådana nummer, som redaktionen tror kunna intressera. Avgiften inbetalas efter behag på postgiro, n:r 27788. Prenumerationen verkställes direkt hos Eskilstuna-Kurirens kontor. För varje tiotal nummer betraktas prenumerationen såsom förnyad om icke meddelande ingår om att den skall upphöra. För varje nytt tiotal nummer tillställes varje prenumerant inbetalningskort.

Eskilstuna Tryckeribolag, Eskilstuna 1943.

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM